

PÅ KANTEN

Læs Ernaux - man kan kun blive klogere

Den franske forfatter Annie Ernaux' (f. 1940) forfatterkab har sat en klo i mit hjerte.

I 2022 modtog hun Nobels Litteraturpris, som den tolvte franske forfatter der har modtaget prisen siden dens indstiftelse.

Nobelprisen er jo verdens mest eftertragtede og prestigefyldte civile hædersbevisning. Den blev indstiftet testamentarisk 27. november 1895 af den svenske kemiker Alfred Nobel og godkendt af den svenske konge 29. juni 1900, og blev uddelt første gang i 1901.

Til Nobelforelesningen siger Ernaux om sit forfatterkab: "Kortfattet. Ugen-drivelig. Jeg vil skrive for at hævne min slægt. Den blev skrevet for tres år siden i min dagbog. Den var et ekko af Rimbauds skrig: "Jeg er for evigt af en mindre værdig slægt. Jeg var toogtyve år." Priserne er dog regnet ned over Ernaux i en lind strøm. Nobels Litteraturpris er bare den største.

I 2019 fik hun The International Man Booker Prize for romanen "Årene" der regnes for hendes hovedværk og udkom i Frankrig i 2007 og på dansk i 2021.

Den indledes med et citat af den spanske filosof og sociolog José Ortega y Gasset (1883-1955): "Vi har kun vores historie, og den tilhører ikke os" og videre et citat af den russiske forfatter Anton Tjekhov (1860-1904): "Ja, alle vil glemme os. Sådan er livet, det kan ikke være anderledes. [...] Og det kan meget vel hænde at den tilværelse som vi lever i dag, og som vi synes er så fremragende, en dag vil forekomme underlig, dum og snavset, måske endda syndefuld...".

SÅ ER scenen sat i et internationalt litterært udsyn, hvor mikro- og makrokosmos korresponderer i en særegen elegance. Ernaux skriver i et univers hvor autofiktion og begivenheder i det kulturelle og politiske såvel nationale som internationale samfund spiller en rolle med en kollektiv fortællerstemme der aldrig bliver privat og der-

for heller aldrig skriver "Jeg", men løftes ind i en almenmenneskelig kontekst hvor hun problematiserer og reflekterer over især køn og klasser som de kommer til udtryk i familierelationer, seksualitet og identitet i en slags memoiristisk væv.

EGENTLIG var det slet ikke en forfatterkarriere der lå i kortene for Ernaux. Hun er født i Normandiet i Lillebonne i et arbejderklasse-miljø hvor faderen arbejdede som tømrer og moderen var hjemmegående. Da hun er to år, flytter familien til den lille by Yvetot, hvor forældrene drev en café der var samlingspunkt for byens borgere. "Le Bar du Pont" samt en tilhørende købmandsbutik.

OFTEN UNDRER Ernaux sig, allerede som barn når hun sad med ved familiemiddagene. "Vi, de små, satte os igen ved bordet til desserten, vi blev siddende og lyttede til de pikante historier, i den afslappede stemning der bredte sig ved afslutningen af måltiderne hvor man glemte at de små havde ører. [...] Foruden beretningerne var det måden at gå på, at sætte sig på, at tale og le på, at råbe folk an på gaden, den gestik man havde når man spiste, tog fat om genstanden - det var alt dette der videregav erindringerne fra krop til krop i

dybet af det franske og europæiske bondeland."

I DISSE erindringsglimt spejles ofte Pierre Bourdieus analyser af den kulturelle kapitalens betydning og hvordan klassiske kokke som Raymon Olivier f.eks. ændrede madkulturen i alles køkkener. Intet forbi-går Ernauxs opmærksomhed i stort som småt herunder også skiftende præsidenters indflydelse.

Hun har da også engageret sig i politiske tiltag bl.a. støtte til socialistpartiets præsidentkandidat i 2012 ligesom hun støttede protestbevægelsen "De gule veste" i 2018 og bliver aldrig træt af at problematisere den sociale mobilitet mellem klasserne eller måske især mangel på samme?

SKOLEGANGEN i den lokale katolske privatskole er ingen undtagelse. Her overlevede hun efter eget udsagn ved sin flid og sin begavelse. Middelklassens kulturelle koder kneb det med, og hun fortæller om flere episoder der gjorde hende skamfuld. Efter en ekskursion fulgte lærerne alle børn hjem, så de ikke skulle gå i mørket og da hendes forældre står i døren for at tage imod hende har moderen uredt hår og står i en natkjole med en stor plet.

BARNDOMMENS stærkeste

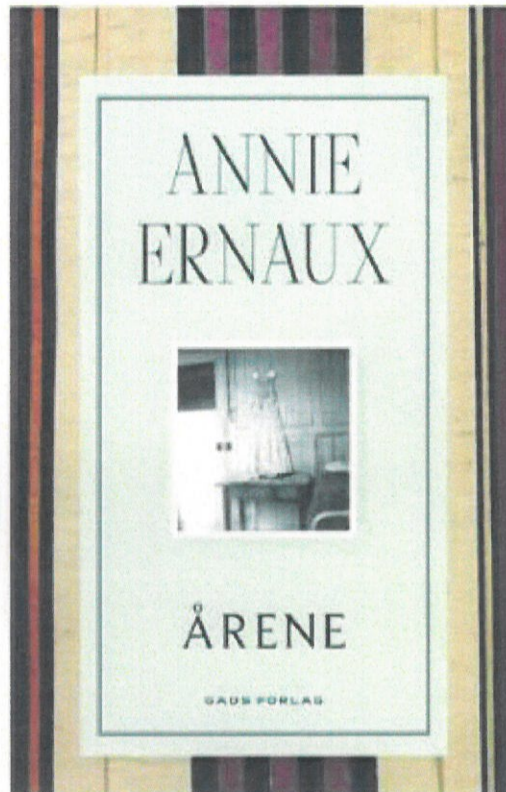
minde er den eftermiddag en søndag i juni 1952, hvor hun følger med forældrene ned i kælderens, hvor faderen forsøger at slå moderen ihjel med en kniv.

Om aftenen åbner caféen vanen tro, og episoden bliver aldrig italesat.

Ernaux tør ikke engang at skrive om det i sin dagbog, men bærer oplevelsen som et fatligt billede på den tabte uskyld der bl.a. bliver igangsættende for karrieren som forfatter tyve år senere.

SKOLEÅRENE følges af et job som au-pair i London og senere studier i skønlitteratur ved Universitetet i Rouen-Normandie og i Bordeaux. Hun indleder sit arbejde som gymnasielærer, og bliver senere gæsteforsker ved enkelte universiteter. Hendes debut som forfatter indledes i 1974 med romanen "Les Armoises vides" (De åbne skaber) om den illegale abort hun fik foretaget i 60'erne inden indførelsen af fri abort. Et anliggende, som netop er taget op i filmatiseringen af romanen "Hændelsen" fra 2021 instrueret af Audrey Diwan, der kan streames gratis på filmstriben.dk. En hjerteskerende film.

I 1964 BLIVER hun gift med Philippe Ernaux med hvem hun får to drenge, David og Eric, og lever et stilfærdigt familieliv i middelklassen. I

1977 køber de et småfilm-skamera der dokumenterer deres familieliv. Optagelserne har dannet ramme om filmen "Les Années super 8" skabt i samarbejde med sønnen Davis Ernaux-Briot i 2023. Sammen har de formået at skabe en dokumentarfilm der evner at fortælle en særegen familiefortælling om en 80-årig kvindes liv perspektiveret til hele Europas historie. Anmelderne er bjergtagede. En kommentar i filmen fra Ernauxs dagbog, sætter ord på forfatterdrømmene om at samle sit livs erfaringer i en "voldelig og rød roman".

PARRETS familieliv går i opløsning i disse småfilmsår, og det ved den aldrende fortællerske på lydsporet jo godt.

I en knusende scene ser man Ernaux smile til kameraet under en børnefødselsdag intetanende at moderen der har boet hos dem, forlader dem og flytter tilbage til sine rødder og Ernaux-parret bliver skilt - og et par år efter i 1987 dør manden af lungekræft. At betragte familiemindernes tilsyneladende lykke er

også at opdage, at den altid var en slags konstruktion, hvis man tør tænke den tanke til ende? For ja, hvad er et sandt menneskeliv?

Der er ikke så meget andet at sige end at Annie Ernaux rører ved hele vores civilisations for- og bagsider, og skulle man have overset nogen af dem alle, så læs, læs, læs! Man kan kun blive klogere!

Maria Stensgård Poulsen fra Nibe er lektor i gymnasieskolen. Cand. mag. i kunsthistorie og dansk, Aarhus Universitet. E-mailadresse: maria.stensgaard@hotmail.com. Hjemmeside: mariastensgaard.dk.